

Pratarmė

Šis leidinys sudarytas iš mokslinių straipsnių, perskaitytų 7-ojoje tarptautinėje muzikos teorijos konferencijoje „Muzikos komponavimo principai: muzikos tekstas“, surengtoje 2007 m. gegužės 9–11 d. Vilniuje.

Konferencijos pranešimų autoriai daugiausia dėmesio skyrė trims numatytoms potėmėms: pirmoji – muzikos teksto aiškinimo koncepcijos ir tradicija; antroji – muzikos įtekstinimo procesas ir principai, teksto redagavimas ir restauravimas; trečioji – muzikos tekstas ir muzikos instrumentų specifika.

Konferencijos rengėjai – Lietuvos muzikos ir teatro akademija bei Lietuvos kompozitorių sąjunga. Konferenciją ir jos leidinį finansiškai parėmė Lietuvos Respublikos kultūros ir sporto rėmimo fondas bei Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas.

Konferencijos pranešimus skaitė autoriai iš septynių šalių: Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Rusijos, Rumunijos, JAV, Graikijos ir Lietuvos.

Pranešimai, atliepiantys pirmajai potemei, pateikia skirtingus, kartais kontroversiškus požiūrius bei teorijas, kuriomis aiškinamas muzikos tekstas. Pavelas Puscas siekia apibrėžti pagrindinius muzikinio teksto lygmenis remdamasis struktūriniu lingvistika ir semiotine sandara. Pasak muzikologo, pagrindinė problema kyla dėl to, ar tekstas vertinamas kaip savarankiškas darinys, ar kaip muzikinis diskursas. Rimantas Janeliauskas muzikos tekstą siekia įreikšminti remdamasis komponavimo principo prigimtimi. Šitokių būdu muzikos tekstas interpretuojamas kaip glaudžiai susijęs su kūrybos ciklu. Vizualiniu žvilgsniu muzikinį tekstą tyrinėja Margarita Katunian. Muzikologė išskiria itin reikšmingus muzikinio teksto vizualumo aspektus – fiziologinį, fiksuojamąjį ir atlikėjišką. Remdamasis žymių XX a. pradžios estėtų epistoliariniu palikimu, Antonas Rovneris bando sugretinti aktualias menininkų nuostatas į tekstą ir muzikos išraišką. Skirtingų estetinių-tekstinių nuostatų bendru vardikliu tampa atsisakymas to, kas vizualu, matoma, iškeliant tai, kas abstraktu ir nematoma.

Ypatingo susidomėjimo sulaukė antroji potėmė. Turime net septynis pranešimus, kurie aprėpia įvairius muzikos teksto ir įtekstinimo istorinės evoliucijos tarpsnius. Rimantas Astrauskas siūlo pažvelgti į muzikos įtekstinimo problemą iš etnomuzikologijos žiūros taško ir pažymi, kad notacija yra gana senas žmonijos atradimas, kylantis iš būtinųjų reikmių. Renesanso epochoje, kaip pažymi Daiva Dženkaitienė, muzikos balsai būdavo užrašomi atskirai, be jokio vizualaus kitų balsų situacijos įvertinimo. Dariaus Kučinsko nuomone, M. K. Čiurlionio muzikinio teksto rezultatas – unikalus multimeninės raiškos žodynas. Apie Čiurlionio minimalistinę muzikos teksto užrašymo manierą ir su pastarąja susijusias intencionalias reikšmes rašo R. Janeliauskas. Tyrinėdamas I. Stravinskio „Šventojo pavasario“ eskizų knygelę, Fernandas Martinas Pastoras pastebi nemažą „pasiskolintų“ lietuviškų melodijų. Rimos Pavilionienės pranešime pristatoma keletas matematizuotų šiuolaikinės muzikos užrašymo būdų. Apie sudėtinių metrų užrašymą ir suvokimą, iliustruojant subtilius ryšius tarp įprastinių liaudiškų idiomų ir šiuolaikinės muzikos, rašo Aleksandra Vojcic.

Trečioji potėmė pritraukė prelegentus praktikus, tyrinėjančius notacijos niuansus, susijusius su muzikos instrumentais. Tam tikras ateities projektas – dūdmaišininkai orkestre – pateikiamas Lindsay Davidson pranešime. Trimito intonacinių slinkčių sistemą GATITO pristato Francis Rousseaux. Lietuvos kompozitorius ir muzikologas Mantautas Krukauskas aptaria kompiuterinės programos ir muzikinio teksto sąsajas.

Kiek atokiau nuo šių pagrindinių potėmių stovi Kalliopi Stigos pranešimas, gvildenantis populiaros ir profesionalios muzikos sintezės aspektus Mikio Theodorakio kūryboje, netiesiogiai aptariami ir muzikos įtekstinimo klausimai.

Leidinyje turėtų būti įdomus kiekvienam, kuris domisi muzikos teksto ir jo struktūros problemomis. Redakcinė kolegija tikisi gausaus skaitytojų rato tiek čia, Lietuvoje, tiek ir užsienyje. Atsiliepimus ir pastabas prašome siųsti elektroniniu paštu: mbaranaus@yahoo.com

Organizatorių vardu dėkojame leidinio rėmėjams ir rengėjams.

Doc. dr. R. Janeliauskas